

EDUSKUNNAN TALOUSVALIOKUNNALLE

TaV@eduskunta.fi

U 62/2017 vp

Jatkokirjelmä - lainsäädäntöehdotus ja tiedonanto rahoituslaitosten vakavaraisuusvalvontaa ja rahanpesun torjuntaa koskevan unionin kehyksen lujittamisesta

Talousvaliokunta on 19.10.2018 pyytänyt Finanssiala ry:n asiantuntijalausuntoa otsikossa mainitusta jatkokirjelmästä. Esitämme lausuntonamme seuraavaa.

Kannatamme rahanpesun valvonnan vahvistamista rahanpesun torjunnan tehostamiseksi. Näemme kuitenkin ongelmallisena sen, että rahanpesun torjuntaa koskevaa toimivaltaa keskitettäisiin Euroopan pankkiviranomaiselle, EBA:lle, koska:

1. EU-sääntelystä poiketen Suomessa rahanpesulain (444/2017) soveltamisalaan on otettu neljännessä rahanpesudirektiivissä mainittujen ”henki- ja muiden sijoitusvakuutusten” ohella mukaan muutkin vakuutus tuotteet (esimerkiksi työeläkevakuutukset, lakisääteiset työtapaturmavakuutukset, vahinkovakuutukset sekä riskihenkivakuutukset), joiden osalta valvonta on annettu Finanssivalvonnan tehtäväksi.

Myös rahanpesulain valvonnan kenttä Suomessa on eurooppalaisittain hajanainen, sillä sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvovat Suomessa Finanssivalvonta, Poliisihallitus, Patentti- ja rekisterihallitus, aluehallintovirasto, Ahvenanmaan maakuntahallitus ja asianajajayhdistys.

Nähdäksemme olisikin selvitettävä, miten kansalliseen sääntelyyn perustuva ratkaisu olisi sovitettavissa EBA:lle kaavailtuun rooliin niin, että se olisi linjassa eurooppalaisten ja kansallisten valvontaviranomaisten tehtävien kanssa ja samalla toimisi riittävän ennustettavalla tavalla esim. työeläkeyhtiöiden tai vaikkapa niiden finanssitoimijoiden kannalta, jotka tarjoavat sekä EU-sääntelyn mukaisia rahoituspalveluita että sen ulkopuolelle jääviä vakuutuspalveluita.

2. Eurooppalainen rahanpesusääntely perustuu direktiiveihin, joissa säädetään EU:n tasolla noudatettavasta vähimmäistasosta. Käytännössä tämä on johtanut jäsenvaltioiden välisiin eroihin rahanpesun torjunnan sääntelyssä ja valvonnassa.

Ilmoitusvelvollisten kannalta kansalliset erot sovellettavissa säännöksissä ja viranomaisten valvontakäytännöissä vaikeuttavat yhtenäisten hallintamenettelyjen ja -käytäntöjen sekä niitä tukevien teknisten ratkaisujen kehittämistä, minkä lisäksi niistä aiheutuu tulkintaerimielisyyksiä mm. FATF:n (Financial Action Task Force, OECD:n alainen hallitusten välinen toimintaryhmä) rahanpesun ja terrorismin rahoituksen vastaisten suosituksiin ja niiden täytäntöönpanoon liittyvissä kysymyksissä.

Pidämmekin tärkeänä, että ennen rahanpesun torjuntaa koskevan toimivallan keskittämistä arvioitaisiin, olisiko tarpeen ryhtyä EU-tason toimenpiteisiin rahanpesusääntelyn yhtenäistämiseksi niin, että se olisi sisällöltään ja valvontakäytännöiltään nykyistä selkeämpää ja yhdenmukaisempaa, jotta edellä mainituilta ongelmilta vältyttäisiin eikä yksittäisillä jäsenvaltioilla olisi mahdollista hankkia kilpailuhyötyä muita jäsenvaltioita väljemmän sääntelyn ja valvonnan kautta.

3. EBA:n viimesijainen keino osoittaa päätöksiä suoraan yksittäisille toimijoille vaikuttaa ongelmalliselta ja kaipaa tarkentamista. Meille jää epäselväksi mm. se, hyödyntäisikö EBA näissä tilanteissa Finanssivalvonnalle säädetyt toimivaltuuksia vai EBA:lle erikseen säädettäviä omia toimivaltuuksia, millä tavoin ja millaista menettelyä noudattaen se näitä valtuuksiaan käyttäisi ja millä keinoin sen päätöksiin haettaisiin muutosta.

Muina havaintona jatkokirjelmään toteamme lisäksi seuraavaa:

4. Komission ehdotuksessa ja jatkokirjelmässä tuodaan esille tavoite tehostaa viranomaisten välistä tietojenvaihtoa. Finanssipalveluiden kehitys kulkee kohti kasvavaa reaaliaikaisuutta ja muuttuvassa toimintaympäristössä rahanpesun ja alkurikosten ehkäiseminen, havaitseminen ja selvittäminen edellyttää mahdollisuutta nopeaan ja riittävään tietojenvaihtoon transaktioketjujen osapuolten ja viranomaisten kesken. Siksi pidämme tärkeänä, että Suomen kannassa korostettaisiin myös viranomaisten ja finanssialan toimijoiden ja toimijoiden keskinäisen tietojenvaihdon merkitystä rahanpesun torjunnassa.
5. Pidämme hyvänä, että Suomen kannassa kiinnitetään huomiota rahanpesun ohella myös alkurikosten torjuntaan. Rikollisuuden raskaimmat yhteiskunnalliset seuraamukset aiheutuvat alkurikoksista ja niiden ehkäisemisen tulisikin olla keskeisessä asemassa.

Rahanpesun torjuntaan liittyviä velvoitteita, valvontaa ja seuraamuksia on kiristetty useampaan otteeseen viime vuosien aikaan sekä EU:ssa että kansallisesti. Luotettavaa kuvaa tehtyjen muutosten vaikuttavuudesta ei vielä ole ehtinyt muodostua, minkä vuoksi pidämme järkevänä, että komission tavoitteena tällä kertaa on varmistaa jo annetun sääntelyn tehokas toimeenpano.

Edellä esitetyn perusteella katsomme, että lyhyellä aikavälillä rahanpesun valvonnan ja torjunnan tehostamisten tulisikin jatkokirjelmässä esitetyn mukaisesti tapahtua voimassa olevan sääntelyn pohjalta ja kansallisten viranomaisten resursseja vahvistamalla. Pidemmällä aikavälillä tavoitteena tulisi olla EU-tason sääntelyn ja valvontarakenteiden yhdenmukaistaminen.

FINANSSIALA RY

Lea Mäntyniemi